

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Ajutised püügikitsendused, püügiõiguse tasu ja püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil 2026. aastal“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse eelnõu koostamise eesmärk on sätestada harrastuskalapüügi piirangud kalavarude kaitseks; määrata piirkonnad, kus harrastuskalapüügil on lubatud kasutada nakkevõrku, õngejada, kuuritsat, vähinatta, vähimõrda, liivi ja kadiskat, määrata harpuuni ja harpuunpüssiga püügi tingimused Kuremaa järvel ja Saadjärvel ning spinningu ja lendõngega püügi tingimused lõheliste jõgedes; sätestada kasutada lubatud harrastuspüügivahendid looduskaitsealadel ning kehtestada kalastuskaardi alusel harrastuspüügiõiguse tasu 2026. aastaks.

Määruse koostamisel on arvesse võetud neid teadmisi ja ettepanekuid, mille on esitanud Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut¹²³ ning Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut⁴. Samuti on arvestatud Eesti Maaülikooli uuringu⁵ ning TURU-UURINGUTE AS-iuuringu⁶ tulemusi.

1.2. Ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna peaspetsialist Indrek Ambos (indrek.ambos@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi tegi eelnõule sama ministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Kadri Tubli (kadri.tubli@agri.ee). Eelnõu ja seletuskirja toimetas keeleliselt sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Kalapüügiseaduse (edaspidi *KPS*) § 11 lõike 2 ja § 29 lõike 7 kohaselt on regionaal- ja põllumajandusministril õigus määrata need piirkonnad, kus kalavarude kaitse eesmärgil piiratakse kala püüdvate isikute arvu, püügivahendite arvu ja kasutamist, kalapüügi aega või püütavaid kalaliike, ning need piirkonnad, kus harrastuskalapüügil on lubatud kasutada nakkevõrku, õngejada, liivi, kuuritsat, vähinatta, vähimõrda ja kadiskat, ning kehtestada selliste

¹ Eesti riikliku kalandusandmete kogumise programmi täitmine 2025-2027. aastal I vahearuanne. Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut. Tartu 2025. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-07/kalandus-akp-t%C3%B6%C3%B6plaan-soovitused-2026-2025.pdf>

² Kutselise ja harrastuspüügi sektorite vahel võimalike vastuolude ja ühishuvide kaardistamine. Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut. Tartu 2016. https://veebiarhiiv.digar.ee/a/20220715195626mp_/https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2016/uuring-2016-kalapuuk-sektorid.pdf

³ EESTI KALANDUSSEKTORI RIIKLIKU TÖÖKAVA TÄITMINE 2022.-2024. AASTAL. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-03/uuring-2025-akp-rannikumere-kalad-2024.pdf>

⁴ Võrtsjärve olulisemate töenduslike kalaliikide varude seisundi hindamine 2023. aastal. Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut. Tartu 2024. <https://agri.ee/media/11797/download>

⁵ Kalastiku ja püügivahendite efektiivsuse uuring Eesti väikejärvedes. Eesti Maaülikool. Tartu 2025. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-02/uuring-2024-v%C3%A4ikej%C3%A4rved-kalastik.pdf>

⁶ Eesti harrastuskalapüügi kvantitatiivuuring 2024. aasta kohta. TURU-UURINGUTE AS. Tallinn 2025. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-06/uuring-2025-harrastusp%C3%BC%C3%BCk-2024.pdf>

püügivahendite piirarv. Nendes piirkondades annab harrastuskalapüügiõiguse kalastuskaart.

KPSi § 29 reguleerib nakkevõrgu, õngejada, liivi, kuuritsa, vähinata, vähimõrra, kadiska, spinningu, harpuuni ja harpuunpüssi ning lendõnge kasutamist kalastuskaardi alusel.

Keskkonnatasude seaduse § 11 lõike 2 punkti 3 alusel määrab harrastuskalapüügiõiguse tasu regionaal- ja põllumajandusminister. Sama paragrahvi lõike 4 punkti 4 kohaselt võib harrastuskalapüügiõiguse tasu ööpäevas olla 0,06 kuni 13 eurot ning vähinata või vähimõrraga püügi tasu võib olla ööpäevas 2 kuni 13 eurot ühe püügivahendi kohta. Harrastuskalapüügiõiguse tasu määramisel lähtutakse kalapüügi ajast ja kohast, püügivahendi püügivõimsusest, kalavaru olukorrast püügipiirkonnas ning püütava kalaliigi väärtusest.

Keskkonnatasude seaduse kohaselt kasutatakse kalapüügiõiguse tasudest laekuvaid vahendeid kalavarude kaitseks ja arendamiseks ning need suunatakse Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu tagasi harrastuskalapüügi sektori arendamisse ja kalavarude kaitseksse.

KPSi § 26 lõike 3 kohaselt on kalastuskaart elektrooniline dokument teadus- ja harrastuskalapüügi andmekogus. Kalastuskaardi annab Keskkonnaamet. KPSi § 29 lõike 7 kohaselt määrab regionaal- ja põllumajandusminister juhul, kui, püügivõimaluste piiramiseks on kehtestatud väljastatavate lubade piirarv, elektroonilise kanali kaudu ja otse Keskkonnaametile esitatud taotluste alusel antavate lubade puhul eraldi piirarvud, et tagada kalastuskaarti taotlevate isikute võrdne kohtlemine (et anda võimalus ka neile, kel puudub võimalus elektroonilist taotlust esitada). Sama paragrahvi lõike 8 kohaselt on piirarvude jaotuse aluseks võetud piirarvu kehtestamise aastale eelnenud aasta elektroonilise kanali kaudu ja otse Keskkonnaametile laekunud taotluste vaheline suhe. 2026. aastaks kehtestatakse piirarvud järgmiselt: 1% kalastuskaarte antakse otse Keskkonnaametile esitatud taotluste ja 99% elektroonilise kanali kaudu esitatud taotluste alusel.

Järgnevalt analüüsitakse eelnõu sätteid, võrreldes seda keskkonnaministri 28. novembri 2024. a määrusega nr 73 „Ajutised püügikitsendused, harrastuspüügiõiguse tasu ja püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil 2025. aastal“ (edaspidi *määrus nr 73*).

Paragrahvis 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Võrreldes määrusega nr 73, ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Paragrahviga 2 sätestatakse üldine püügikitsendus koha püüdmisele.

Viimastel aastatel on harrastuskalastajate surve kohale oluliselt kasvanud. Seda on tinginud huvi selle liigi vastu, kuid kindlasti on seda mõjutanud ka kaasaegsemate tehniliste seadmete kasutuselevõtt kalapüügis. Teadlaste hinnangul vajab koha praegu kõige rohkem kaitset Pärnu jões ja sellest tulenevalt on Eesti riikliku kalandusandmete kogumise programmi aruandest tehtud ettepanek „arvestades harrastuspüügi koormuse kasvu Pärnu jõe alamjooksul ja võimalikku mõju kehvast seisust Liivi lahe koha kudekarjale, tuleks kaaluda paevase püügilimiidi ajutist vähendamist viielt kalalt kolmele“. Samas on Eestis ka mitmeid teisi koha veekogusid, kus tuleb varu olukorda parandada ja mõistetakse, et üks ühtne liigipõhine reegel. Seega selleks, et tagada jätkusuutlik varu kasutamine lisaks Pärnu jõe ka mujal veekogudes on kõige mõistlikum lisaks Pärnu jõe vähendada ööpäevaseid kalakoguseid üleriigiliselt. Selle tõttu vähendatakse selle sättega koha ööpäevast limiiti viielt isendilt kolmele isendile. Tegemist on ettevaatlikkuse printsiibil üldlase ööpäevase limiidi vähendamisega, et tagada varu jätkusuutlik seis ka pikemas vaates.

Paragrahvis 3 sätestatakse püügivõimaluste piirarvud ja piirangud ning püügiõiguse tasud Läänemeresel püüdmise korral.

Kalastuskaartide tasu kalapüügiks nakkevõrkudega kehtestatakse sarnaselt määrusega nr 73. Püügiõiguse tasu koos vastava püügivõimalusega on esitatud määruse lisas 2. Nii on võimalik kalastajatel, kes soovivad tutvuda nakkevõrgu püügivõimalustega, saada kohe teada ka kalastuskaardi tasu.

Nakkevõrgu kalastuskaartide puhul viiakse sisse Pärnumaal 5% kalastuskaartide vähendamine. Teadlaste andmetel on Pärnu maakonnas tarvis oluliselt vähendada passiivsete püügivahendite arve. Selline tegevus on eeskätt seotud kutselisel kalapüügil kasutatavate püügivahendite piirarvude vähendamisega (Pärnu maakonnas vähendatakse kutselisi püügivahendeid samuti 5% võrra), kuid kuna kalavaru on tarvis majandada paremini kogu kalavaru ulatuses on mõistlik selline vähendamine läbi viia ka harrastusliku nakkevõrgupüügi puhul. 5% vähendamine ei mõjuta oluliselt nakkevõrgu kalastuskaartide kättesaadavust ning selle mõju võiks kalastajatele olla siiski pigem marginaalne.

Püüasustusega väikesaarte elanikel on endiselt võimalik endale määruse alusel soodsamatel tingimustel soetada kalastuskaarte.

Vabariigi Valitsuse 20. jaanuari 2022. a määruse nr 10 „Väikesaarte nimistu“ muudatusega, mis jõustus 01. veebruaril 2025. aastal, lisandus väikesaarte nimistusse Osmussaar. Osmussaarele eraldati nakkevõrguga püügi võimalused samas maakonnas asuvalt Vormis saare püügivõimalustest. Kalastuskaartide arv on seatud selliselt, et vähemalt üks isik saab ühes kuus välja võtta maksimaalse arvu nakkevõrgu kalastuskaarte. Vormsi saare püügivõimalusi selline muudatus suures plaanis ei mõjuta, sest Vormsi saare püügivõimaluste kasutamine on jäänud viimasel kahel aastal 30% piirile.

Võrreldes määrusega nr 73 jääb lõikes 8 sätestatud kohapiirang endiselt alles. Teadlaste selle suve katsepüügid ja püütud kalade sumbakatsed on näidanud, et konksuvigastustega kalade suremus on väga väike, kuid saagis on endiselt palju alamõõdulisi kalu (ca 90%). Alamõõduliste kalade olemasolu püügis ei ole otseselt piisav argument piirangu hoidmiseks, kuid siinkohal tuleb arvestada, et koha varu on siiski madalseisus ning selle tõttu on piirangu edasine peal hoidmine veel vajalik. Samuti kujuneb nii suure alamõõduliste kalade osakaalu puhul püük peamiselt kalavaru vaenamiseks, sest ühe mõõdukala kohta, on vaja püüda ja vabastada üheksa või isegi rohkem alamõõdulist kala. Ühtlasi on teadlastel kavas katset korrata ka 2026. aastal ning seega on mõistlik see piirang veel 2026 aastaks alles jätta, lasta kalavarul taastuda ja seejärel 2027 püügikorraldus otsustada uuringu tulemuste põhjal.

Paragrahvis 4 sätestatakse püügivõimaluste piirarvud ja piirangud ning püügiõiguse tasud Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel püüdmise korral.

Määruses on Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel kaldavõrkudega püügiperiood jagatud püügikoormuse tasakaalustamise eesmärgil kahte ossa, nagu see oli jaotatud ka eelmisel aastal. Esimene periood kestab 1. märtsist kuni 31. märtsini ja teine 1. aprillist kuni 4. maini. Püügivahendite piirarv perioodi kohta jääb samaks, samuti jätkatakse sama kalastuskaartide väljastamise korraldusega nagu 2024. aastalgi, mil kalastuskaarte jagati seitsme päeva kaupa.

Eelmise aasta kevad näitas seda, et vabu kalastuskaarte oli saada ka vahetult enne märtsikuu saabumist, mistõttu on selline kalastuskaartide jaotamise viis ennast igati õigustanud.

Lõikega 2 säilitatakse Piirissaare püüselanikele senine kaldavõrkude piirarv, milleks on 125 võrku perioodi kohta.

Lõigetes 3 ja 6 sätestatakse veealade kaupa piirarvuvabad seitsmepäevased õngejadaga püügivõimalused sarnaselt eelmise aastaga 1. märtsist kuni 31. oktoobrini.

Lõikes 4 sätestatakse sarnaselt eelmise aastaga jääaluse püügi võimalus kaldavõrguga kuni 3 kilomeetri laiusel alal Lämmijärvel ja Peipsi järve lõunaosas. Kalapüügieeskirja § 44 lõike 4 punkti 4 alusel võib regionaal- ja põllumajandusminister Eesti Vabariigi Valitsuse ja Venemaa Föderatsiooni Valitsuse vahelise Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve kalavarude säilitamise ja kasutamise alase koostöökokkuleppe alusel moodustatud valitsuste vahelise Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve Kalapüügi Komisjoni ettepanekul muuta kaldavõrgu kasutusala.

Lõikega 8 piiratakse angerja kaitse eesmärgil Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel alates 15. oktoobrist 31. detsembrini angerja harrastuspüüki. Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvelt üldiselt angerjat kalapüügi käigus ei saada. Seda infot ei kajasta kalastuskaartide andmed. Samas ei ole teada, kas keegi püüdjatest on üritanud tonkaga nendel veekogudel angerjat püüda või mitte. Kindel on see, et Võrtsjärve asustatud angerjas teadlaste andmetel teatud määral läbi Emajõe, Peipsi järve ning Narva jõe üritab Läänemerre liikuda. Kuna angerjas on väga ohustatud liik on seatav piirang vajalik selleks, et angerja rände ajal oleks tema liikumine võimalikult vähe segatud.

Paragrahvis 5 sätestatakse püügivõimaluste piirarvud ja piirangud ning püügiõiguse tasud sise- ja piiriveekogudes püüdmise korral, välja arvatud Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel.

Lõikes 1 nimetatud lisa 4 kohaselt vähendatakse Aheru järvel nakkevõrguga püügil kalastuskaartide piirarve. Aheru järv on populaarne veekogu nii kalastamiseks (nii nakkevõrgu kui muude püügivahenditega) kui ka teiste rekreatiivsete tegevuste läbiviimiseks. Viimastel aastatel on paraku aga olnud olukordi, kus kalapüük nakkevõrguga on koondunud südasuvel ühte kitsasse piirkonda, mis omakorda piirab teiste inimeste veekogu kasutamist. Probleem on kõige aktuaalsem just juulikuus ning selleks, et veekogu saaksid kasutada kõik vaba aja veetmise huvilised, ei seata eelnõu järgi Aheru järvele alates 2026. aastast juulikuusse nakkevõrgu piirarve.

Võrreldes määrusega nr 73 ei seata enam Võrtsjärvele ega Kuremaa, Kaiavere, Vagula ja Saadjärvele ning Emajõeale õngejadaga püüdmise võimalusi. Piirangu seadmine on vajalik angerja kaitseks. Kui varasematel aastatel asustati perioodiliselt Kuremaa, Kaiavere, Vagula ja Saadjärvele angerjat siis ka selle tegevuse jätkamine on plaanis lõpetada. Kaitsemeetmete ühe osana piiratakse lisaks **lõikega 13** kõikides siseveekogudes alates 15. oktoobrist 31. detsembrini angerja harrastuspüüki.

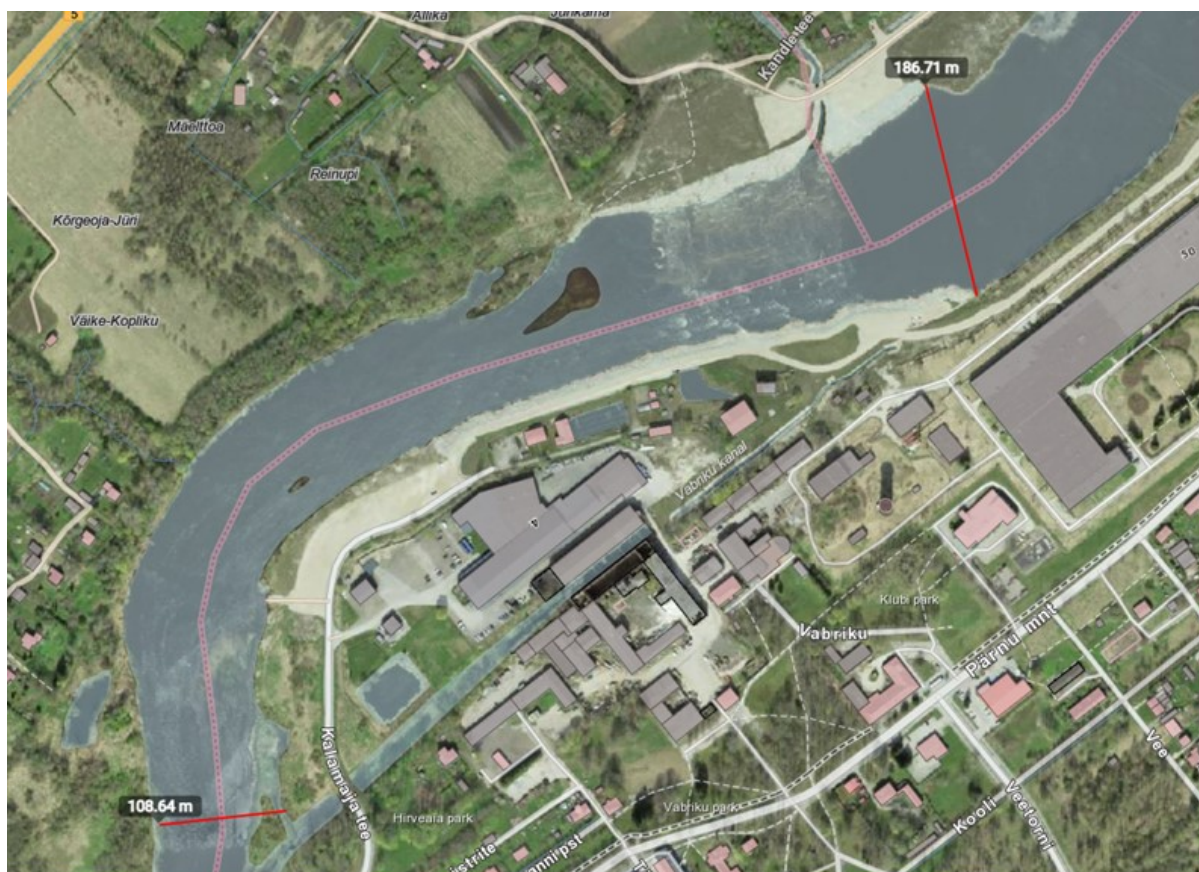
Lõikega 5 piiratakse kalapüüki Pirita jõel alal, mis jääb Lükati sillast 150 meetrit allavoolu. Piirangu seadmise vajadus on tingitud sellest, et teatud hulk kalastajaid püüab kala Lükati silla juures asuva kalaloenduri vahetus läheduses. Loenduri eesmärk on anda olulist teavet seda läbivate kalade kohta, mitte hõlbustada kalastajatel kala kättesaamist. Selleks, et kala saaks ilma suuremate häiringuteta läbi loenduri ülesvoolu ujuda, on vajalik loenduri lähedal (peamiselt allavoolu jääval alal) kalapüük keelata. Pirita jõe puhul on tegemist siiski väga lühikese keelualaga ning kalastajaid see oluliselt ei mõjuta.

Lõikega 6 seatud aastaringne kalapüügikeeld Umbusi jõel jääb kehtima. 2022. aasta juulis tekkis jões reostus, mille käigus imbus jökke silomahl, mis omakorda põhjustas toitainete suure sisalduse tõttu hapnikupuuduse. Selle tagajärjel hukkus veekogus väga suur hulk kalu, mistõttu on mõistlik selles jões säilitada mõneks ajaks üldine püügirahu, et jõe kalanduspotentsiaal uuesti taastuks. Kalapüügikeeldu Umbusi jõel on plaanis hoida seni, kuni kalavaru seis on piisavalt hea, et kalapüüki taas lubada.

Samuti jääb kehtima säte, millega piiratakse aastaringselt kalapüüki Esna jõel selles lõigus, mis asub Sargvere peakraavi suudmest kuni Esna jõe lähteni. See lõik jääb kuivematel aastatel üsna veevaseks, mistõttu pakub häid elamistingimusi valdavalt forelli noorjärkudele. Selleks, et nimetatud jõelõigus säilitada lisaks forelli noorjärkudele ka vanemate forellide arvukus, on mõistlik seal püüki piirata. Kuni 2023. aastani oli kalapüük Esna jõel lubatud terves ulatuses

Ka Vasalemma jõe püügikorraldus jääb selliseks nagu määruses nr 73. Peale Vanaveski paisu lammutamist on kaladele tagatud parem liikumine erinevate jõe alade vahel. Selleks, et kalad saaksid võimalikult vähese püüdjate poolse häirimisega teha rändeid nii ülesvoolu kui ka pärast kudemist allavoolu on pikem keeluperiood vajalik. Teadlaste hinnangul tuleks vaatluse all olev lõik püügiks täielikult sulgeda, kuid kuna see ala on siiski väga suur, ei ole mõistlik terveks aastaks seda lõiku püügiks sulgeda, sest aktiivne kalade jõkke tulek ja sealt ära minek toimub pigem sügis-talvisel perioodil. Muul ajal on kalade häiring pigem väiksemapoolne. Peamisteks häiringu alla jäävateks kaladeks on lõhe ja meriforell.

Lõikega 9 säilitatakse püügipiirang Sindi tehiskärestikul. Sindi kärestiku näol on tegemist esimese kärestikulise jõelõiguga Pärnu jões ning teadlaste seire näitab, et paljud kärestikulist jõeosa kudemiseks kasutavad kalad koevad just sellel alal. Selleks, et kalad saaksid võimalikult väikese häiringuga kudedada, on keelu säilitamine sellisel lõigul vajalik (vt joonis 1).

Muid muudatusi §-s 5 võrreldes määrusega nr 73 ei tehta.

Võrreldes määrusega nr 73, muudatusi ei tehta.

5

püügi korral ning püügikitsendused Jõgeva ja Tartu maakonnas. Samuti määratakse kitsendused nende püügivahenditega püüdmisel Paide tehisjärvel.

Kuna Kuremaa järve ja Saadjärve on asustatud angerjat, on kalastuskaardi olemasolu igati vajalik, et osaliselt katta riigile asustamisega tehtud kulutusi. Nii nagu 2025. aastal, saab ka järgmisel aastal Kuremaa järvel ja Saadjärvel harpuuni ja harpuunpüssiga kalapüügiks soetada kalastuskaarte.

Paragrahvis 9 sätestatakse kitsendused jõgedel lõhe ja meriforelli püügil ning kalapüügil spinningu ja lendõngega ning kalastuskaardi alusel lubatud spinningu ja lendõngega püük ja harrastuskalapüügiõiguse tasu.

Lõikes 1 sätestatakse kuderahu periood, mil ei anta kalastuskaarte lõhe ja meriforelli püügiks enamikus veekogudes ja nende lõikudel, välja arvatud Jägala jõel ja Narva jõel. Jägala ja Narva jõel ei ole kudeaegne püügirahu asjakohane, sest nendel jõgedel ei toimu käesoleval ajal looduslikku paljunemist. Võrreldes määrusega nr 73 ei tehta kuderahu perioodis muudatusi ning see jääb võrreldes 2025. aastaga samaks.

Lõikes 2 sätestatakse püügikeeld lõhe ja meriforelli puhul Pärnu jõestikus. Pärast Sindi paisu eemaldamist on tagatud rändetee paljudele kalaliikidele, kelle hulka kuuluvad ka lõhe ja meriforell. Nende kalaliikide eduka kudemise tagamiseks ja populatsioonide taastumiseks on keelu seadmine põhjendatud. Riik teeb Pärnu jõe siirdekala populatsioonide taastamiseks suuri kulutusi seoses paisude likvideerimisega, asustades populatsiooni taastamiseks jõkke kalu. Et need pingutused oleksid tõhusad, on vaja Pärnu jõestikus keelata lõhe ja meriforelli püük, kuniks looduslik taastootmine on jõudnud sellisele tasemele, kus nende liikide püük ei ole enam populatsioonide taastumise seisukohast liialt koormav.

Kudeva kala kaitseks jääb kehtima **lõikes 5** sätestatud piirang, mille kohaselt ei ole lubatud kala püüda õhtul kella 19-st hommikul kella 7-ni. Piirangu seadmise vajadus põhineb eelkõige sellel, et seda kala, kes liigub öisel ajal kudemispaika, võimalikult vähe häiritaks. Lisaks on praktika näidanud, et paljud kalastajad eelistavad püüda just öisel ajal, kasutades väga võimsaid taskulampe, et näha, kus kala täpselt paikneb. Selline tegutsemisviis muudab kala kättesaamise oluliselt lihtsamaks, aga ei liigitu enam kindlasti harrastuskalapüügi kategooriasse.

Võrreldes määrusega nr 73 säilitatakse Vasalemma jõe alal, mis jääb Munalaskme oja suudmest kuni Vanaveski paisuni (paisu kehast alles jäänud ehituslike osadeni) kalastajatele kalastuskaardi kohustus. 2025. aasta püügiandmed näitavad, et kalastajad saavad sellelt lõigult väga palju erinevaid kalu, kellest peamiseks on lõhi, meriforell ja haug. Kuna liigiline koosseis on paljuki võrreldav Vääna jõega siis selle tõttu on mõistlik seada Vasalemma lõigul kehtiva kalastuskaardi hinnaks senise 4 euro asemel 10 eurot. 2025. aasta püügihooajal kehtinud hind seati selliselt selle tõttu, et ei olnud täpselt teada, milliseid kalaliike sellelt lõigult saadakse. Kuna andmed näitavad, et väga suure osa moodustas lõhe ja meriforell siis selle tõttu ühtlustatakse eelnõuga Vasalemmal kehtiv tasu suurus teiste lõhe ja meriforelli jõgedel ja nende lõikudel kehtiva tasu suurusega.

Lõikega 8 keelatakse Vasalemma jõe alal, mis jääb Munalaskme oja suudmest kuni Vanaveski paisuni kalapüük muude püügivahenditega kui spinning ja lendõng välja arvatud vähipüük vähimõrra või vähinataga. Meie andmetel ei ole Vasalemma jõgi väga populaarne vähipüügiveekogu ning selle tõttu on augustikuus ülesvoolu liikuva lõhe või meriforelli häirimine vähipüüdjate poolt väga minimaalne. Vähipüügivahenditesse sattuvat forelli või lõhe noorjärke on võimalik püüdjatel ilma suurema häirimiseta vabastada. Muud kalapüügieeskirja järgi lubatud püügivahendid on keelatud selle tõttu, et võimalikult vähe vigastataks näiteks õngepüügi käigus konksu otsa jäävaid forelli või lõhe noorjärke.

Paragrahvis 10 sätestatakse püügikitsendused harrastuskalapüügil forellijõgedel.

Võrreldes määrusega nr 73 muudatusi ei tehta. 2025. aastaks seati lühem püügiala Esna jõele. Sama püügikorraldusega jätkatakse ka 2026. aastal. Kuna Esna jõel on püügikõlbliku forelli jaoks sobivaid elupaiku ainult sellel alal, mis jääb Esna jõe suudmest kuni Sargvere peakraavi suudmeni, on mõistlik kalapüüki ka sellel alal lubada. Ülejäänud ala Esna jõel sobib rohkem forelli noorjärkudele.

Paragrahviga 11 sätestatakse püügikitsendused lõhepüügil merel.

Võrreldes määrusega nr 73, on seatud täielik lõhe püüdmise keeld Läänemere avaosas. Looduslik lõhe on Läänemere avaosas ohustatud liik ja Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (ICES) teadusettepaneku järgi ei ole Läänemere avaosas lõhepüügiks kvooti ette nähtud. Selleks, et varu seis kuidagi viisi paraneks, ei ole ette nähtud, et kalastajad püüaksid lisaks looduslikule lõhele ka asustatud lõhet. Selle tõttu ei ole Läänemere avaosas lubatud ühelgi kalastajal harrastuslikul kalapüügil, sõltumata püügivahendist, püüda lõhet. Kõik juhuslikult püüki sattunud lõhed tuleb kohe vabastada.

Piirangu eesmärk on kaitsta nii looduslikku (rasvauimega kala) kui ka asustatud lõhet.

Püügipiirang mõjutab oluliselt neid püüdjaid, kes käivad Läänemere avaosa merealal lõhet trollimas või püüavad neid nakkevõrkudega.

Paragrahvides 12 – 14 sätestatakse kalapüügivõimalused Silma ja Endla looduskaitsealal ning Matsalu rahvuspargis.

Võrreldes määrusega nr 73 kalapüügikorralduses muudatusi ei tehta.

Paragrahvis 15 sätestatakse kadiskapüügi kitsendused harrastuskalapüügi korral ja püügiõiguse tasu.

Nagu 2025. aastal, on ka 2026. aastal kalapüük kadiskaga lubatud ajavahemikul 21. juulist kuni 30. novembrini. Püüda võib määruses nimetatud veekogudes, mille pindala on vähemalt 50 hektarit ning kus jõevähki praktiliselt ei esine või selle tabamine on vähetõenäoline. Tartu piirkonna kalastajate ettepanekul lisatakse 2026. aastaks Tartumaale kaks veekogu kadiskapüügiks. Nendeks veekogudeks on Ahijärv ja Võngjärv. Väikejärvi uuriva teadlase sõnul on need veekogud kadiskapüügiks igati sobilikud ning kadiska lisamisega tegelikkuses olulist püügikoormuse kasvu ei ole karta.

Kadiska puhul on tegemispüügivahendiga, mis mõjutab veekeskkonda väga vähe, mistõttu lubatakse ühe kalastuskaardi alusel asetada püügile kuni 2 kadiskat.

Paragrahvides 16 – 18 sätestatakse vähipüügivõimalused 2026. aastaks.

Paragrahvis 16 sätestatakse vähipüügi korral kasutada lubatud püügivahendite piirarvud 2026. aastal. Eraldi lõigetes sätestatakse lubatud piirarvud Keskkonnaameti ja elektroonilise kanali kaudu taotlemise korral.

Kalastuskaartide väljastamise korral jätkatakse sama jaotamise skeemiga nagu 2025. aastal, mil paljudes jõevähihirkastes veekogudes püüdmisele kehtestati eraldi piirarvud. Vähi teaduspüüki tegevate teadlaste hinnangul on selline olukord vajalik selleks, et püügikoormus väga vähihirkastes veekogudes ei läheks liiga suureks.

Paragrahvis 17 sätestatakse harrastuspüügiõiguse tasu vähipüügi korral 2026. aastal.

Paragrahvis 18 sätestatakse vähipüügi ajutised kitsendused 2026. aastal.

2026. aastal keelatakse vähipüük Hiiu maakonnas, nagu tehti ka 2025. aastal, sest sealne vähivaru ei ole piisav. Saaremaal Riksu ojas on katsepüügil leitud signaalvähi isendeid, kes tavapärastel kannavad edasi ka vähikatku, seega on vähikatku leviku oht Saaremaal endiselt suur. Et vältida võõrliigi ja haiguse levikut, kehtestatakse sarnaselt 2025. aastale vähipüügikeeld Riksu ojas ja Riksu lähel. Samuti piiratakse Saaremaal 2026. aastal vähipüüki Kuke peakraavis, kuna katsepüükide tulemused viitavad ohule, et veekogus võib esineda võõrliiki, ning Karujärves, kus 2018. aastal tuvastati vähikatku. Saaremaa keelualuste veekogude hulka jääb 2026. aastal ka Kurdla peakraav, kuna seal on samuti jõevähi seisund halvenenud. Nimetatud püügikitsendused ei kahanda Saaremaal märkimisväärselt harrastusvähipüügi võimalusi, kuna seal on arvukalt veekogusid, kus vähki esineb.

Jõevähi puudumise ning 2008. ja 2010. aastal Harjumaal Jägala jõestikku kuuluval Mustjões signaalvähi isendite leiu tõttu, keelatakse seal 2026. aastal vähipüük. Teistes Jägala jõestiku osades on vähipüük lubatud. Samuti on signaalvähi leitud Vääna jõest, mistõttu keelatakse vähipüük ka seal. Lisaks on teadlaste seirepüükide käigus tuvastatud signaalvähi esinemist Loobu jõel ja Urbukse järvel, mistõttu on mõistlik ka nendes veekogudes vähipüük võõrvähiliikide võimaliku levitamise tõkestamiseks keelata. Loobu jõel kehtib vähipüügikeeld nii Harju maakonnas kui ka Lääne-Viru maakonnas.

Kitsendusena jääb kehtima jõevähi püügikeeld Pärnu maakonnas Pärnu jõel. 2026. aastal keelatakse Pärnu maakonnas vähipüük lisaks Pärnu jõele ka, Pärnu vallikraavis, Reiu jõel, Sauga jõel, Tuudi jõel ja Vanamõisa jõel. Vähipüük keelatakse just nendes veekogudes, sest katsepüükide käigus on leitud lisaks signaalvähkidele ka teist võõrliiki – ogapõskset vähki. Keelu eesmärk on tõkestada võõrliikide edasist levikut. Lisaks nimetatud veekogudele on vähipüük keelatud Paadrema jõel, kuna seal kahtlustatakse vähikatku esinemist.

2026. aastal säilivad Pärnumaa keelualuste veekogude nimekirjas Lemmejõgi ja Treimani jõgi (Treimani oja). Mõlemast veekogust said teadlased katsepüükide käigus signaalvähi isendeid. Esialgsete andmete alusel said signaalvähid nendesse veekogudesse inimese kaasabil. Pärnumaa keelualuste veekogude nimekirja lisatakse Loode oja (Loode jõgi) ja Tõstamaa jõgi, kus samuti on tõenäoline signaalvähi olemasolu ning seda ka inimese kaasabil.

Samuti jääb kehtima vähipüügikeeld Kasari jõel, Velise jõel, Vigala jõel ja Nurtu jõel. Keeld kehtestatakse kõikides nendes maakondades, mida need jõed läbivad. Teadlaste tehtud katsepüükide käigus tuvastati jõgedes vähikatku.

2026. aastal jäävad kehtima piirangud ka osal Ida-Virumaa veekogudel nagu Kurtna Suurjärvel ning Konsu ja Vasavere külas paiknevatel veekogudel, samuti Metsküla ojas püüdmise korral. Kurtna järvistus tehtud teaduspüügid näitavad jõevähivaru olulist kahanemist, mistõttu on alust arvata, et nendes veekogudes võib esineda vähikatku. Selleks, et vähikatku levikut piirata, on mõistlik seal püük keelata.

Selleks, et võimaldada võimalikult paljudele püüdjatele jõevähipüüki nende püügivõimaluste piires, mille kohta on kehtestatud piirarvud, väljastatakse ühele isikule iga maakonna kohta kuni 5 püügivahendiga püügiks vaid üks 24-tunnise kehtivusega kalastuskaart. See kehtib ainult § 16 lõigetes 1 ja 2 nimetatud maakondade ja veekogude puhul ega laiene piirarvuta kalastuskaartidele. See tähendab, et kui isik ostab endale kalastuskaardi püüdmiseks Saaremaal asuval Leisi jõel, siis ei saa ta Saaremaal püüdmiseks rohkem kalastuskaarte osta, sest selle maakonna kohta ei ole seatud piirarvuta kalastuskaarte. Kui isik ostab endale kalastuskaardi näiteks Valga maakonnas asuval Aheru järvel püüdmiseks, siis ta Pühajärvel ega Väike-Emajões püüdmiseks kalastuskaarti osta ei saa, kuid ta saab selle osta nendes Valga maakonna veekogudes püüdmiseks, mille kohta ei ole piirarvu seatud. Piirarvuta püügivõimaluse korral võib isik osta endale püügihooaja vältel rohkem kui ühe 24tunnise kehtivusega kalastuskaardi, kuid arvestada tuleb sellega, et samal ajal

ei ole lubatud sama maakonna piires osta kalastuskaarti teisele samas maakonnas asuvale veekogule. Selle tõttu seatakse **lõikega 12** sisse ka vastav piirang. Piirangu peamine eesmärk on jõevähiaru mõistlik kasutamine.

Jõevähiarude kaitseks on kalapüügieeskirja § 53 lõige 1 punktiga 12 piiratud püügiaega, lubades vähki püüda vaid augustikuus.

Püüda lubatud mõõduliste jõevähiide arv ühe kalastuskaardi kohta jääb samaks, nagu oli 2025. aastal. Püüda lubatud jõevähiide hulk on 25 isendit ühe kalastuskaardi kohta. Selline kogus on kehtestatud selleks, et jõevähiaru paremini kaitsta, kuid lisaks annab selline kogus võimaluse rohkematele jõevähi püügist huvitatule püügihooaja jooksul mõõdulisi isendeid tabada. Varem ei olnud harvad need olukorrad, kus püügihooaja lõpus püüdjad enam mõõdulisi vähi ei saanud, sest suurem osa mõõdulisi vähi oli juba selleks ajaks välja püütud. Jõevähi püüdmise eesmärk on peamiselt rikastada toidulauda ja pakkuda seeläbi ja maitseelamust. Kuna jõevähipüük on väga populaarne, siis püütavate isendite piirang seda tegevust kindlasti oluliselt ei mõjuta.

Paragrahvis 19 sätestatakse määruse jõustumine.

Määrus jõustub 1. detsembril 2025. aastal, mil hakatakse väljastama kalastuskaarte.

Määruse §-d 16–18 jõustuvad 2026. aasta 1. juulil, mil hakatakse välja andma kalastuskaarte vähipüügiks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus käsitleb harrastuskalapüüki meres ja siseveekogudes, mida Euroopa Liidu õigusaktid ei reguleeri.

4. Määruse mõju

Kehtestatavate kitsenduste mõju soosib kalavarude jätkusuutlikkust, mistõttu on kehtestatud piirangud tulevikus kasulikud ka kalastajate jaoks. Kitsenduste sätestamisel on silmas peetud seda, et varu suudaks ennast ise taastoota ja püügi negatiivne mõju oleks võimalikult väike.

Määruse eelnõu koostamisel on arvestatud esmajärjekorras varude hetkeolukorda, teadussoovitusi ja avalikku huvi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulu

Määruse rakendamisega ei kaasne riigile lisakulutusi.

Arvestades asjaolu, et kinnitatakse nii harrastuskalapüügiõiguse tasud kui ka kalastuskaartide piirarvud, ja eeldades, et püügiõigused ostetakse välja prognoositavas mahus, peaks 2026. aastal harrastuskalapüügist laekuma riigi tuludesse rohkem kui 320 000 eurot.

Kokku laekub harrastuskalapüügi eest 2026. aastal eeldatavalt 1 000 000 – 1 240 000 eurot. Hinnangus on arvesse võetud ka seda tasu, mis makstakse muude harrastuspüügivahendite kasutamise eest nendes piirkondades, kus püügiõigus tekib vaid tasu maksmise korral ja kus regionaal- ja põllumajandusministri määrusega piiranguid seatud ei ole.

Töökoormus kalastuskaartide väljaandmisel võrreldes eelmise aastaga jääb pigem samale tasemele või väheneb, sest Keskkonnaametis kohapeal väljastatavate kalastuskaartide hulk on

aastatega kahanenud.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. detsembril 2025. aastal (1. juulil 2026. aastal jõustuvad vähipüüki reguleerivad püügivõimalused ja kitsendused), mil hakatakse vastu võtma taotlusi ja väljastama kalastuskaarte.

7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu saadetakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostamiseks Kliimaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Keskkonnaametile ja harrastuskalapüügi organisatsioonile Eesti Kalastusklubide Liit.